

NAPREJ

Glasi Socialistične stranke Jugoslavije.

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Stane mesečno 7 din., celoletno 84 din.

Oglasi: prostor 1 × 55 mm 50 p.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštine proste.

Zlat denar kot računsko enota.

(Priobčujem naslednji članek Rudolfa Würingerja, ki je izšel 14. januarja 1922 v »Neues Wiener Tagblatt«, kakor ga ponatiskuje gospodarska revija »Berichte aus den neuen Staaten« iz leta 1922, št. 4 z malenkostno spremembo, da sem prestavil izraze, ki se nanašajo na avstrijske razmere v odgovarjajoče jugoslovanske izraze. F. U.)

Notranje denarno gospodarstvo je mogoče na ta način urediti, da se uvede za vsa državna in privatna plačila trden računski temelj, ki bi napravil državno in privatno gospodarstvo neodvisno od sprememb denarne vrednosti. Možnosti za ta računski temelj so različne. Kot taka bi lahko služila kaka deviza, ki ima zelo stalno vrednost (recimo dolarska!) ali v stalnih vrednotah preračunana indeksna številka, ali pa zlat dinar, ki bi bil še najpreprostejša računsko enota. (V »Napreju« smo priporočali kot računsko enoto 1 kg pšenice. Op. ured.)

Vse plače bi se morale določiti v zlatih dinarjih, izplačevale pa bi se v papirnatih dinarjih, tako da bi lahko vedno se ponavljajoči mezdní boji odpadli. Pa tudi vsi računski zaključki, bilance, proračuni, dobave in plačila surovin potom države in privatnikov bi se morali glasiti na zlate dinarje. Vsled tega bi morali staviti tudi vsi podjetniki svoje blagovne cene in ponudbe na dobave in dajatve le v zlatih dinarjih, plačila pa bi dobili v papirnatih dinarjih po vsakokratnem uradno določenem vrednostnem razmerju.

Ako bi se uvedel zlat dinar za računski temelj, bi lahko dobavljal vsak podjetnik državi kakor tudi privatnikom

zopet blago na kredit, ker bi bil neodvisen od sprememb denarne vrednosti.

S posebnim zakonom bi se moralo odrediti, da se morajo preračunati vse hranilne vloge v bankah in hranilnicah v zlate dinarje in da se morajo izplačevati vsakokrat po uradno določenem kurzu papirnatega denarja v papirju nazaj. Vsled tega bi ljudstvo omejilo nepotrebne izdatke in bi zadobilo zopet voljo za hranjenje.

Ne samo izdatki, ampak tudi dohodki države bi se morali računati v zlatih dinarjih. Tako carina, davki, poštni, telegrafski in železniški tarifi, monopolni dohodki itd. Šele pod tem pogojem bi mogli spraviti denarno gospodarstvo države res v ravnotežje.

Druga stran reforme se nanaša na ureditev denarnega gospodarstva napram inozemstvu in na delo za izboljšanje valutnega kurza. Dokler imamo v proračunu večje izdatke, kakor dohodke, ne bo mogoče povišati vrednosti papirnatega dinarja. V državnem proračunu se mora naiti ravnotežje med dohodki in izdatki. Temelj in možnost za to dobivamo šele z novo računsko enoto. Seveda se bo moral proračun tudi brezpogojno izvesti.

Tudi napram inozemstvu mora spraviti naše narodno gospodarstvo dohodke (izvoz in druga plačila) in izdatke (uvoz in druga plačila) v ravnotežje. V kolikor potrebuje naše gospodarstvo tujih kreditov, je treba tudi načrta za jamstva in odplačila teh kreditov. Za jamstva in odplačila naj bi služili redni dohodki našega gospodarstva, ki jih lahko gospodarstvo trajno plačuje, ne da bi ta plačila razkrojila gospodarstvo, kar se mora

zgoditi, ako se plačuje s stroji in drugimi produktivnimi sredstvi. V svrhu zvišanja produkcije bi se upeljala delavna dolžnost za vse. Kdor bi ne delal, bi moral plačevati državi odškodnino v izrednem davku.

Da se stvar lažje izvede, se predlaga, da se naj delijo vse plače in cene, kakor danes obstojajo, z vrednostno številko zatega dinarja, kakor se bo uradno določila za gotov dan, in od tega dne naprej naj se začne računati v zlatih dinarjih. Od tedna do tedna naj se določa ta vrednostna številka po presojevalni komisiji, v koji naj bodo zastopani delodajalci, delavci in nastavljenici, trgovske in obrtne zbornice in podobne interesne skupine.

VENDAR MORNAR, KO JE NAJVIŠJI DAN.

IZMERI DALJO IN NEBEŠKO STRAN...

Jaz vidim neznosne socialne posledice valutne nestalnosti prav tako, kakor sodrug J. B. in tudi v tem se z njim strinjam, da je treba proti tem posledicam takojšnjih in učinkovitih protiukrepev. Problem je samo v tem, kakšni protiukrepi so učinkoviti. Pri presojanju tega pa nas ne sme voditi srce, ampak razum. — —

Predstojeci članek izraža nekako — čeprav je prevod — tudi moje misli o tem, kako bi se moral boj proti posledicam valutne nestalnosti pričeti. Pričeti bi se moral s tem, da se uvede s kratkim zakonom za plače, obveze in vse cene neka stalna vrednost kot računsko enota.

Za tak zakon je treba družabnega pritiska, ki je zopet posledica velike propagande. Kaj se določi kot stalna vrednost, je že vprašanje druge vrste. Tudi po moji misli bi bila enota pšenične teže

LISTEK.

Koncert

„Orkestralnega društva“ Glasbene Matice.

Dirigent K. Jeraj.

Na spored tega koncerta smo dobili dve skladbi srbskih komponistov, Biničkoga in Krstiča. Prvega »Overtura« nosi svoje ime le z ozirom na to, da odvarja večje delo, po svojem obsegu in obliki bi se sicer lahko imenovala preludij. Kompozitorno in zlasti orkestralno je deloma čisto dobro, dasi se s posebnostmi ne more ponašati. Krstičev »Rondo« je v vsakem oziru šibak, lahko rečemo, da zelo šibak. Ponavljajoči se tema bi še šel za silo, a s tem, da se javlja vedno zopet enako, izgubi še tisto trohico dobrote, ki jo ima pri svojem prvem nastopu. Deli med ponavljajočo se temo so na vso moč medli, tako, da je oblika ronda zelo vidno podana, a ker to ne spada brezpogojno k

prednostim, ki jih morejo imeti glasbene umetnine, od skladbe ne ostane nič. Instrumentacija tudi ne nudi ničesar.

Nato smo ponovno imeli priliko, slišati Sukovo meditacijo za godalni orkester. Skladba se je v interpretaciji tega večera pred nami odigrala tako, da so poslušalci lahko spoznali od komponista nameravani učinek. Bila je pravilno osvetljena, izrazito odigrana, v njej skrite nijanse so bile točno podane, skratka: dobra skladba je bila enkrat dobro interpretirana.

Drugi del večera je izpolnila fantastična simfonija Hektorja Berlioz. Berlioz, ki je postavil instrumentacijski umetnosti temeljni razvojni kamen, je s tem delom ustvaril skladbo, polno instrumentacijskih domislekov. Njegova partitura ni v nobenem oziru preobložena, pri odberi glasbil se omejuje na ono množino, ki je neizogibno potrebna, da nastane koncepciji odgovarjajoča izrazna sila — Ne računa z malomarnostjo in nespret-

nostjo godcev kakor nekateri poznejši komponisti, ki uporabljajo koncepciji neprimerno večje število glasbil, češ: godci itak ne igrajo vsi, če jih je torej pri igri mnogo, se mora slišati nekaj. Tega ne pomislijo, da s tem nastanejo mnoge, sicer nepotrebne podvojitve, da partiture brezpotrebno izgledajo strašno komplicirane in da je učinek na uho mnogo manjši. Berlioz je ekonomičen, in ekonomija je v vsaki stvari potrebna. Razsipnost sredstev kaže, da se komponist ne zua disciplinirati. S takim orkestrom torej operira Berlioz in beseda mojster bi bila zanj premalo, ker se pravzaprav nanaša na znanje. Njegovo znanje pa je vse preveč podvrženo njegovi domiselnosti.

Berlioz, povzročitelj Wagnerjeve instrumentacije in instrumentacije velikega števila drugih komponistov, je radi svoje instrumentacijske umetnosti aktualen še danes. Predvsem zato. Kajti če bi mu te manjkalo, bi temu bilo morda drugače.

zelo prikladno vrednostno merilo. Vendar pa to ni več bistveno vprašanje.

Ravnotako so nove novčanice, kakor so se svoj čas v »Napreju« predlagale in efektivne zaloge pšenice v državnih zakladnicah, nebitvene in bi stvar le komplicirale, torej uspeh otežile. **Propaganda za stalno računsko enoto, — to je po moji misli najučinkoviteje dejanje, ki ga moremo izvršiti. Zakaj prehod k taki računski enoti se mora izvršiti v vsej državi naenkrat.** Drugače nima pravega pomena in je tudi nevaren.

Privatni poskusi na tem polju, izvršeni prej, predno pride do takega zakona, bi bili za stvar samo podrejenega pomena.

Tudi če bi se poskus posrečil, bodo taka podjetja problem na napačni strani načela: varstvo proti valutnim izgubam, se bo začelo prej pri hranilcih, kakor pa pri plačah, kjer bi bilo najnujnejše. Sploh je vprašanje, ako se da problem v večjem obsegu le deloma načeti, ne da bi se na celi črti naenkrat izvedel. Meni se zdi, da so tisti, ki pravijo: ni upanja, da bi to država izvedla, zato bomo izvedli to v malem, precej podobni podjetniku, ki bi gradil jez in bi dejal: ker ni upanja, da bomo zajezili v kratkem vodo v vsej njeni širini, bomo napravili samo en meter jez. Kaj bi nam ta meter koristil?

Primeri v tem slučaju morda ne drži popolnoma. Mogoče si je zamisliti posamezne panoge, kjer bi se dalo nekaj v smislu teh načel tudi delno izvesti. **Treba pa je, da napravimo iz takega podjetja nekako zaključeno domače gospodarstvo, to se pravi, treba je izključiti tako podjetje iz trgovine z vsemi, ki ne računajo tako.** Dokler bi imelo podjetje poleg pk obvez in protidajatev tudi obveze in prodajatev v papirnatih dinarjih, bi moralo biti tako riskantno, kakor je vsako podjetje, ki trguje v dveh valutah.

Naši eksporterji in importerji vedo prav dobro, kaj se to pravi.

Ob času, ko so posledice računanja v dveh valutah z nestalnimi kurzi tako korak na korak vidne, se človeku zdi, da pač ni treba obširneje utemeljevati, da je to špekulativno in nevarno. Taka bi morala biti tudi zadruga »Peka«, ako bi začela res trgovati, ustanavljati lastna podjetja. — sploh ako bi postala velika in faktor, ki bi mogel k rešitvi zgornjega problema odločilno pripomoči.

Vendar je Berlioz prišel tako daleč, da je v njegovih delih postala instrumentacija kompozitoren element. Kakor nekateri komponisti izrabljajo predvsem harmonijo, drugi kontrapunktiko, tako je njegov element instrumentacija. Naštevati zato primere bi imelo smisel le, če bi se človek omejil na to, da z besedami popiše učinke, ki jih povzročijo različne kombinacije glasbil in njihov zaporednost.

Simfonija je v svojem osnutku in izdelavi tako polna domislekov in rafinamenta, da sta orkester in dirigent ostala pod tem, kar delo reprezentira. Vendar se je dirigentu posrečilo orkester vedno zopet prisiliti do tega, da je skušal dati skladbi stopnjevanega izraza. Dostikrat pa se je dirigent zaman boril z orkestrom. Tako se je zgodilo, da se skladba ni izčrpala, kakor bi bilo treba. Ni bilo pač mogoče drugače.

Zelo hvalevredno je, da se je Orkestralno društvo odločilo za to delo, kakor je sploh pohvalno omeniti njega programe. Upajmo, da pride društvo končno vendar do tega, da stvorj koncerte v abonementu!

Marji Kogoj.

Za majhne poskuse, za od splošnega prometa ločena gospodarstva, se ti poskusi lahko posrečijo. Zelo previdni ljudje lahko s tem začnejo. Dvomim pa, da bodo storili za hitro odpomoč iz velike socialne krize s tem več, kakor če združijo svoje sile v to, da pride do zakona, ki se da jutri izvesti, ker bo zelo kratek, vkljub temu pa nad vse učinkovit.

F. U.

Politične vesti.

+ »Novi Čas« ima imenitne izvirne poročevalce in če pojde tako dalje, se res bojimo, da bo moralo »Jutro« v tem oziru kmalu zlesti pred »Novim Časom« pod klop. Zadnjič je poročal o konferenci socialističnih strank v Parizu in jo namenoma ali iz žurnalistične nevednosti razkričal kot nekaj, kar ni hotela biti. Povemo »Novemu Času«, da je bila ta konferenca le priprava za bližnji zedinjevalni kongres vseh proletarskih razrednozavednih strank in šele po tem kongresu in po njegovih uspehih naj si »Novi Čas« dovoli svoje prifrknjene komentarje o stanju in moči socialističnih armad. Potem naj tudi svojo krščaško socialijo poskusi primerjati z njimi. Gotovo je pa, gospodje, da s samimi zavitimi oslarijami svojih vrst ne boste povečali.

+ **Drugod pomilostilni odloki, pri nas pa sloveče belgrajske ječe.** Včeraj so objavili amnestijski odlok predsednika Masaryka, ki se nanaša na komuniste, obsojene zaradi komunističnega puča decembra 1920. Obsojenih je bilo vsega skupaj okoli 1800 oseb, od katerih ostane v zaprtju samo še osem oseb. Pri nas pričakujemo zaman amnestijskega odloka, čeprav so na dnevnem redu svečanosti, ki jih proglašajo za najvažnejše, kar jih premoremo po svetovni vojni. Sem spada ševeda v prvi vrsti zaroka Njeg. Vel. kralja Aleksandra z lepo rumunsko kraljico Mariolo.

+ **»Inozemske zveze Hrvaškega bloka«.** Današnje »Jutro« prinaša senzacionalno poročilo, da je Hrvaški blok, ki šteje približno 65 poslancev v zvezi z madžarsko - karlističnimi organizacijami v inozemstvu, predvsem pa z ženevsko »Ligo za obrambo narodnih pravic«. Ta poročila so po »Jutrovem« zatrdila istinita in ne dopuščajo nobenega dvoma. Vendar je javnost že tolikokrat slišala o veleizdajniških zvezah, da že davno nič več ne veruje v take in slične iznišljotivne, ker si je v svesti, da jih povzročajo absolutistične vladine odredbe. Kadar bodo izginile te in bodo pričeli naši državotvorci resnično graditi in ne podirati, prav gotovo ne bomo več slišali o različnih spomenicah Hrvaškega bloka in z njimi v zvezi sumljiva vladina sumničenja, da so v zvezi s protidržavnimi organizacijami v inozemstvu.

+ **Še ni prišel čas za moskovsko strokovno internacionalo!** Delavska strokovna francoska zveza je izvedla važno glasovanje. Zveznemu tajniku Jouhauxu je bila za njegovo poslovanje izrečena splošna zaupnica z 92 glasovi, dva delegata sta se glasovanja vzdžala. Predlog z priključitev k moskovski internacionali je bil s 86 : 8 odklonjen.

+ **Posledice železničarske stavke v nemškem parlamentu.** Na včerajšnji seji državnega sveta je glasovalo 230 poslancev za zaupnico državnemu kanclerju dr. Wirthu, katerega stališče je omajano zaradi ravnokar končane železničarske stavke, proti je glasovalo 185 poslancev, 16 poslancev pa se glasovanja sploh ni

udeležilo. Sodiijo, da se pod takimi pogoji ne bo mogel dolgo obdržati kabinet dr. Wirtha.

+ **Velikanska borba delavstva z velekapitalisti na Danskem.** Iz Danskega prihajajo poročila, da so pričeli odpuščati iz tovaren delavce v velikih množinah. Sodiijo, da je vrženih na cesto okoli 200 tisoč delavcev. Na Danskem so že večkrat napravili z delavstvom slične poizkuse, toda vedno so se ponesrečili. To se bo gospodom velekapitalistom tudi sedaj zgodilo, ker so danski proletarci enotni in je o njihovih organizacijah splošno znano, da so elitne. Gospodje velekapitalisti bodo drago plačali svoj špas, ki so si ga privoščili najbrž iz dolgočasia.

+ **Izjave dveh angleških ministrov.** V angleški zbornici so pretečene dni reševali položaj v Indiji, Egintu in Mezopotamiji. Minister za kolonije je izjavil, da delajo domačini velike skrbi angleškim četam, da pa vlada ne bo pod nobenim pogojem pustila blatiti angleške krone. Brez močne Anglije bi na primer zapadla Indija v največji kaos. Lloyd George pa je izjavil, da razburjanje ni na mestu, čeprav je položaj doma na Irskem zelo resen.

TISTIM, KI NIMAJO STANOVANJA!

Članek v predvčerajšnji številki našega lista je imel uspeh, kakor smo ga pričakovali. Poročali so nam že o celi vrsti slučajev, ki jih priporočamo merodajnim krogom v premišljevanje, našemu občinstvu pa v spodbudo, da nadaljuje skupno z nami praktično akcijo za rešitev stanovanjske bede. Pripominjamo, da ne bomo pustili, da ostane stvar samo pri naslovih v našem listu, temveč da bomo strogo gledali na to, da se s stanovanjskimi prostori preveč obdarjene osebe in družine odbremenijo in njih blagoslov po načelih pravičnosti porazdeli med one, ki se danes še tlačijo kakor sardine po mikroskopičnih luknjah in smrdačljivih vagonih. Priporočamo našim bralcem, da nas obvestijo o podobnih slučajih, kakor jih navajamo tukaj iz Ljubljane, tudi iz drugih krajev Slovenije:

V hiši na Zriniskega cesti št. 5 stanuje v I. nadstr. g. dr. Gavazzi sam s soprogo. Imata 5 sob — predsobo, kuhinjo, podstrešje, klet.

V isti hiši stanuje v II. nadstr. bivši major Pučnik s soprogo in dvanajstletno hčerko. Ima istotako 5 sob.

V lepem nasprotju k temu živi, kakor so nam povedali, ga. Julija Polainkova v isti hiši, modistinja s tremi otroci, od katerih dva hodita v šolo. Nesrečnica ima za vse skupaj le eno sobo pri starših v pritličju in še to bo morala sedaj izprazniti, ker pride nje brat, inženir, domov. Pri stanovanjski komisiji je vložila prošnjo za bolj človeško bivališče že pred 2 letoma. Ker gospodje pr stanovanjski komisiji niso imeli časa, da bi ji tako bivališče našli, predlagamo mi sedaj merodajnim krogom rešitev, in sicer takoj in v isti hiši.

Za danes naj zadostujeta ta dva slučaja med mnogimi. Jutri nadaljevanje.

Dnevne vesti.

Pozor tisti, ki ste pošiljali neplačana pisma v Nemško Avstrijo. Od 1. marca t. l. se uvede za pisemske pošiljke iz naše države v Avstrijo obvezno frankiranje. Neplačane pošiljke se ne bodo več odpravljale, nego bodo z njimi postopali kakor z nedostavljivimi.

Kakor javlja delegacija ministrstva financ v Ljubljani, je dovolil gospod minister za finance, da se rok za prijavo vozil in plačanje letne takse na vozila za tekoče leto izjemoma podaljša do 15. marca 1922.

Zagreško eskomptno banko so oslepili prefriganci za okoli 4 milijone kron. Banka prav gotovo ne bo trpela velike škode, ker zaslužijo v teh kritičnih časih neverjetne vsote denarja.

Ljubljana.

Kako postopajo narodni socialisti s svojimi uslužbenci. K vesti pod tem naslovom v našem listu 10. t. m. nam piše načelstvo Splošne gospodarske zadruga, da je zavod nepolitičen in da so v vodstvu pristaši raznih strank. Uslužbenka, o kateri smo pisali, da je bila nastavljena kot delavka in ne kot prodajalka: odpustilo pa jo je načelstvo iz več tehtnih razlogov, o katerih nam nič ne pove. Mi smo takrat zapisali, da so jo odpustili, ker so dobili mlajšo pomoč, ki se je ponudila bolj poceni in morda zato, ker je pr. uslužbenka zahtevala višjo plačo. Sicer pa je res mati treh otrok, katerih pa, kolikor vedo gospodje pri Splošni gospodarski zadrugi, ne preživlja sama. Pri odhodu je odpuščenska dobila plačo za 14 dni naprej in izredno draginjsko doklado v skupnem znesku 780 K in ne 16, kakor smo mi pisali, kar pa je bila le tiskovna pomota za 160 K, ki so ostale od plače, ko so ji odtegnili ves ostali denar za na kredit vzete čeylje, ki bi jih morala pravzaprav odplačati po 40 K na teden. Tako smo bili informirani. Načelstvo tudi izjavlja, da je lažniva informacija, da bi zadruga prodajala moko v zalogi že 10 mesecev danes po 24 K, namesto po prvotni ceni 16 K, ker moko kupuje zadruga sproti po dnevni ceni.

Slovensko olininsko društvo naznanja, da se vrši njegov letošnji občni zbor v soboto, dne 4. marca ob 8. zvečer v salonu gostilne pri »Levu«, na Gosposvetški cesti. Dnevni red: Pozdrav in poročilo načelnika; poročilo tajništva in blagajništva ter računskih preglednikov; volitev novega odbora; sklepanje o odborovih in samostalnih predlogih; slučajnosti.

Zdravstveno stanje. V tednu od 5. do 11. t. m. se je rodilo 27 otrok (16 moških), umrlo pa je 36 oseb (20 žensk), in sicer za življensko slabostjo 3, za jetiko 5, na pljučnici 9, za otroško vročico 1, za drugimi nalezljivimi boleznimi 5, na srčni hibi 2, za rakom 4, za drugimi naravnimi vzroki 8. Prijavljen je bil nov slučaj škrlatice, 1 otroške vročice, 1 otrpljenja tilnika, 6 pa influence.

Celje.

Kukovčevi agenti tudi pri obrtnikih nimaio uspeha. Na občnem zboru čevljarske obrtne zadruga si je eden od članov predrznil govoriti in kritizirati njegovo delo. »Nova Doba« ga je pozdravila kot neotesanca iz Polule. Koritar iz demokratske stranke je bil odstranjen in neotesanca so obrtniki izvolili v odbor.

Pluj.

V soboto 11. t. m. se je vršil železničarski shod, na katerem je poročal poslanec sodrug Kopač o poteku pogajanj za rešitev predloženih železničarskih zahtev in o delovanju železničarske koalicije. Obširno je poročal tudi o obupnem stanju železniškega prometa, kateri se nahaja v najslabšem stanju radi slabe gospodarske politike vladajočih krogov. Končno je navzočim železničarjem pre-

ročil škodljivost razcepljenosti v železničarskih vrstah ter končal svoj govor s pozivom, naj se železničarji oklenejo one organizacije, t. j. one, ki jih že veliko let vodi v njih razrednem boju.

Shod, ki ga je sklicala naša krajevna politična organizacija v nedeljo 12. t. m. pri »Belem križu«, se je vršil ob sicer dobri udeležbi, ki pa nikakor ni odgovarjala našim razmeram. Sodrug Kopač je v dveurnem govoru poročal o političnem položaju v državi. Temeljito in stvarno je pojasnil poslušalcem vzroke draginje, padanja valute in drugih neprilik, ki jih povzročajo državni krmilarji v Belgradu, ki so s svojo politiko in slabim gospodarstvom dovedli državo na rob prepada. Povedal je navzočim, da je mogoča rešitev iz neznosnega položaja le od spodaj navzgor, t. j., da je le delovno ljudstvo oni faktor, ki je poklican, da uvede v državo red in pravico. To bo pa mogoče le tedaj, če se proletariat združi v mogočne organizacije, potom katerih ne samo, da si pribori odločno moč, pač pa se tudi izobrazijo in nauči vsega, kar je potrebno za oni dan, ko bo združeni proletariat postavil na razvaline kapitalistične družbe boljšo in za vse človeštvo pravično socialistično družbo. Na obeh shodih je govoril tudi sodrug Koren iz Celja, ki je priporočal navzočim sodrugom naj gredo vsi do zadnjega na delo za naše organizacije in naš tisk.

iz stranke.

Šoštani. Krajevna organizacija SSJ priredi redni občni zbor v nedeljo, 19. februarja ob 9. v gostilni pri »Jugoslovanu« z običajnim dnevnim redom. Poročal bo sodrug Koren iz Celja.

Velenje. Občni zbor popoldne ob 14. Mežica. Krajevna organizacija SSJ v Mežici sklicuje svoj redni občni zbor za nedeljo, 19. t. m. ob 11. v dvorani »Svobode« v Mežici. Dostop imajo samo člani proti izkaznici. — Odbor.

Dopisi.

Trbovlje. (V odgovor dopisniku iz Zagorja.) V »Delavskih novicah« objavljeni članek z dne 9. februarja, št. 6, se huduje, zakaj niso bile vse organizacije povabljene na obravnavo. Je že mogoče, da je dopisnik prespal ono obravnavo, ki ste jo imeli vsi strankari v Trbovljah ter ste takoj zlezli pod klop, ko vam je zastopnik Trb. družbe povedal, da ima družba 32 milijonov deficita in podpisali zapisnik ter odšli, ne da bi za delavstvo kaj ukrenili. Tedaj niste sklicali nobenega shoda, da bi delavstvu poročali, kaj ste dosegli. Dopisnik je menda prespal tudi dan 4. decembra l. l., ko so se vršili javni shodi v Hrastniku, Zagorju in Trbovljah, na katerih je delavstvo enoglasno pooblastilo unijsko vodstvo da vložijo spomenico ter izvede obravnavo, kar se je tudi zgodilo in sicer brez vas, ker ste vi že svojo vlogo dokončali. Dopisnik se pa naj drugič preje pouči, kakšen razloček je med minimalno in obstoječo plačo, potem to pa tudi razumel kaj je 50%.

Pripomnim tudi, zakaj pa vi niste povišali draginjskih doklad, saj je tudi tisti čas bila draginja? Ali ste tudi pozabili nanjo kakor na delavce in na vaše zahteve, ko ste hodili po Belgradu, da še do danes niso rešene? Da se delavci prepirajo, ste krivi sami, ker zmerom obljubijete, pa ničesar ne ukrenete razen tega, da je vsak mesec več odtegljaja. Če vas pa potem delavci kritizirajo, jim grozite, da boste poskrbeli, da jih podjetnik odpusti iz službe. To ni delo zaupnikov, da bi

metali ljudi na cesto; s tem je tudi dokazano, da ste hlapci kapitala ne pa zastopniki delavstva. Za davčni odtegljaj ste poskrbeli tudi vi, ker ste se izrazili nasproti Trb. družbi, da je delavstvo pripravljeno plačati davek, samo naj mu odtegujejo na obroke. S tem ste onemogočili Uniji slov. rudarjev, da ni mogla urediti zadeve tako, kakor je uredila za velenjske in zabukovške rudarje, ki plačujejo davek samo od minimalne plače ne pa od družinskih doklad. Kdo vas je za to slavno dejanje pooblastil?

Oni pa, ki se pridušajo, si naj zapomnijo, da si ne bodo s pridušanjem izboljšali svojega položaja, ker takšnih ljudi se kapitalisti prav nič ne boje. Zato se rajši organizirajte, ker le v organizaciji je moč delavstva, potem bodo pa tudi boji lažji in uspehi večji. Ko sem bral in razlagal pogodbo, me ni nihče opljuval, kakor trdi dopisnik. Samo zaupniki II. skupine in njih dame so se kisló držale. Opozarjam pa dopisnika, da se naj ne skriva za uredniško tajnostjo, da bom vsaj vedel, s katerim demagogom in lažnjivcem imam opraviti. Ne pomaga vam pa vse laganje in obrekovanje ničesar, ker vas je delavstvo že spoznalo. — Ivan Krušič, strugar in član Del. zbornice, Trbovlje.

Kulturni vestnik.

III. Umetniški večer bo v soboto, 18. t. m. ob 8. zvečer v »Mestnem domu«. Večer bo otvoril pesnik Anton Podbevšek s svojim govorom »Raketa iz svetovne norišnice«, v katerem bo govoril o duhovnem razvoju, nakar bo recitala svoje črtice pisateljica Štefanija Ravnikar in svoje pesmi pesnik Tone Seliskar. Vstopnina 3 Din., sedeži 4 Din. Vstopnice pol ure pred pričetkom pri večerni blagajni. Dvorana bo toplo zakurjena.

Repertoar nar. gledališča v Ljubljani.

Drama:

16. febr., četrtek »Prekrasne Sabinke«. Izven.

Opera:

16. febr., četrtek »Werther«, ab. B.

= **Koliko stanejo tuje valute?** (Zagreb, 16. februarja) 1 dolar stane 304 K 50 vin. do 305 K. avstrijska krona 5 vin., 1 napoleon 1180—1190 K. 1 nemška marka 1 K 55 vin. — 1 K 56 vin., 1 rumunski lej 2 K 39 vin.

K VPRAŠANJU URADNIŠKIH DRUŽINSKIH DOKLAD.

Piše nam neki državno - železniški nastavljenec: Zadnji čas beremo po časopisih, da mislijo državnim nastavljenecem odvzeti družinske doklade.

K temu bi pripomnil sledeče:

Resnica je, da samec v današnjih razmerah težje živi kot pa oženjeni, naj si ima otrok, kolikor hoče. Sploh se pa nižje uslužbenstvo zelo veseli družinskih doklad pri eventualnem prirastku. Nedavno mi je tak uslužbenec - ki se mu je to pripetilo, izrazil (ima obilo otrok): Saj to nič ne de, bom pa dobil zopet 360 K mesečno več. — Takih slučajev bi lahko navedel več. Seveda se na ta način pri nižjem sloju, katero ne premisli, kaj prinese prihodnost, proletariat množi. Kako pride n. pr. uslužbenec, naj si bo v državnem ali privatnem podjetju, do tega, da mora ravno tako delati kakor njegov tovariš, ki ima kopico otrok in mu jih pomaga preživljati? Kmečkemu proletariatu ne da nihče družinskih doklad, pa najsi ima še tako kopico otrok. Pisec teh

vrst je tudi družinski oče in državni zastavljavec, ali kljub temu se strinja z nameravanimi naredbami. S sedanjimi družinskimi dokladi si je država hotela pridobiti dosti proletariata, da bo brezposelnost čez 15 let še večja.

(Op. ured.: Izvajanja našega dopisnika so načeloma pravilna, vendar pa se ne moremo povsem strinjati s sklepi teh izvajanj. In sicer z ozirom na dejstveni položaj. Moramo namreč s tem računati, da bi uslužbenec s kopico otrok zašel v najhujšo bedo, če mu odtegnejo doklade. In država je na drugi strani dolžna, na skrbi za otroke, če jih njih starši z lastnimi sredstvi ne morejo preživljati. Saj so ti otroci bodoči polnoletni državljani in njihovo delo podle državi v prid in zanj bodo doprinesli žrtve. Potrebno pa je, da se krivično razmerje med dohodki samskih in oženjenih nameščencev izenači vsaj začasno s tem, da dobe samski večje plače — in njih delo povišanje itak zasluži kakor delo vsakega proletarca. V državah, kakor so danes, je pravično razmerje sicer težko izvesti, ker se zlo mi vsak poskus ob neuvidevnosti meščanskih brodarjev, če se jim ne zoperstavi močna razrednozavedna organizacija. In ravno o zadevi razrednozavedne socialistične organizacije počenjajo naši nameščenci vnebovpijoče grehe, ker se brigajo za vse prej kot pa za svoje prave stanovske koristi. S pomočjo pravilne strokovne organizacije bi prišli končno tudi do tega, da bi bil vsak nastavljenec tako plačan, da bi lahko s svojo plačo vzdrževal družino brez pomoči meščanskega dokladnega zmašila).

Gospodarstvo.

= **Razdelitev Kranjske industrijske družbe.** Te dni se pričakuje razdelitev Kranjske industrijske družbe v posebno jugoslovansko in italijansko družbo.

= **Z zlato valuto kalkulirajo.** Tvornica za vžigalice »Drava« v Osieku izkazuje pri akcijskem kapitalu 15 milijonov

kron 5 milijonov 318.013,52 K dobička. Ker bi bila drugače dividenda prevelika, računajo gospodje delničarji z zlatimi kronami in pravijo, da bodo izplačali na vsakih 200 zlatih kron 70 papirnatih kar po današnjem valutnem stanju ni veliko. Radovedni pa smo vendar, ali so se spomnili gospodje delničarji tudi pri določanju plač v svojem podjetju na zlato valuto.

= **Nemška vojna odškodnina za Jugoslavijo.** Nemčija ima plačati Jugoslaviji na račun vojne odškodnine 83 milijard mark v blagu. Dosedaj so nabavili na račun te odškodnine šele za 5 milijard mark blaga. To blago so naročila posamezna ministrstva s posebnimi sezname. Nekateri taki sezname so bili pravočasno vposlani in skrbno izdelani. Tako se je preskrbelo ministrstvo za šume in rude z najmodernejšimi vrtalnimi stroji. Ministrstvo za promet je zamudilo ugodno nabavno priliko. Samo pri naročbah za železnico ima naša država po verodostojnih kalkulacijah za pol milijarde škode. Sedaj je naročeno za železnico vsega skupaj 8500 vagonov. (Kaj pa delavnice? Op. ur.). Med tem, ko so mogli naročiti blago na račun vojne odškodnine dosedaj država in tisti zasebniki, ki so bili v vojni oškodovani, lahko naročajo sedaj na račun vojne odškodnine tudi zasebniki.

= **Vagoni iz Bolgarske.** Po mirovni pogodbi nam mora Bolgarska vrniti 2000 vagonov. Od teh jih je 1400 že odposlala.

= **Nemški izvoz in uvoz v letu 1921.** V letu 1921. je izvozila Nemčija za 11 milijonov 911.874 mark blaga. Uvozila pa je v istem času za 12.277.894 mark blaga.

= **Uvoz in izvoz iz Severne Amerike.** Izvoz iz Zedinjenih držav je znašal l. 1921. 2 milijardi 508 milijonov dolarjev, uvoz pa 5 milijard 284 milijonov dolarjev.

UTRINKI.

Rusija polagoma prihaja v koncert narodov. Diplomatična zastopstva tujih držav v Moskvi se množe; »neoficelno«

so v Moskvi zastopane skoro vse države. Gospodarsko propadanje Evrope in s tem tudi ostalega sveta sili države, da delujejo za ekonomsko rekonstrukcijo. Pri tem delu pa se ne more izločevati Rusijo in Nemčijo. Konferenca v Genovi bo samo ekonomskega značaja, radi tega pripovedujejo diplomatje zavezniških držav, da prisostovanje Rusije še ne pomeni priznanje ruske sovjetske vlade. Ampak vendar pomeni priznanje, da je sovjetska vlada edina, ki reprezentira Rusijo, in kdor hoče razpravljati z Rusijo, mora razpravljati s tisto rusko vlado, ki je.

Karel in Zita še nista pozabila na ogrski prestol in se ne zadovoljujeta s prebivališčem na otoku Madeira. Karel se menda še ne briga toliko, ampak Zita, ki bi lahko svoje energije porabila za kak koristnejši namen, še vedno spletkari po Evropi. Če bi razumela duh časa, bi se ne udajala iluzijam. Slava Habsburžanov je zatemnela. Nov čas, nove potrebe. Zita ne živi v novem času, kakor ne kardinali, ki so se v zaprtih sobanah prepirali, kdo bo prihodnji božji namestnik na zemlji. Svet gre naprej in meče raz poti ovire, ki predstavljajo spomine preteklosti.

Irci imajo svojo vlado in s tem so po mnenju nekaterih postali »svobodni«. Ljudje, ki so od te svobode pričakovali takol nekak raj, so razočarani; med temi je v prvi vrsti zaponadena prosta masa, ki pričakuje čudežev, zato tudi nič ne misli. Drugi vodijo naprej boj za irsko republiko. Tretji, ki vedo, da pod današnjim sistemom ne more biti prave svobode in blagostanja, na nadaljujejo z bojem za socializem. Avtonomija Irske je le en korak naprej, ki porodi druge korake na poti v socializem.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).

Odgovorni urednik: France Svetek.

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Klobuke in slamnike

vseh vrst od preprostih do najfinejših dobite vedno v tovarni za slamnike in klobuke

FRANJO CERAR,

v Štobu, pošta Domžale pri Ljubljani.

V popravilo prevzema tudi vsa tozadevna dela ter preoblikuje po najnovejši modi.

V Ljubljani se sprejemajo pri tvrdki Kovačević i Teršan v Prešernovi ulici 5, kjer so tudi vsi vsorci vedno na razpolago.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani prodaja iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanski in trboveljski premog

vseh kakovosti v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov
za domačo vporabo kakor tudi za industrijska podjetja
in razpečava

Ia čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo
vporabo, kovaški premog in črni premog.

Naslov:

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani, Nunska ulica 19.

Slovenska eskomptna banka

Podružnice:

Novomesto in Rakek.

Kapital: 20,000 000 kron. Ljubljana, Selenburgova ulica 1. Rezerve okrog 6,000.000 K.

Izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje.

Denarne vloge — Nakup in prodaja: efektov, deviz, valut — Eskompt menic, terjatev, faktur — Akreditivi — Borza.